

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocialno glasilo.

Štev. 35.

V Ljubljani, v soboto 30. avgusta 1902.

Letnik VII.

„Slovenski List“ izhaja v sobotah dopoldne. — Naročnina je za vse leto 8 K, za četrlet 2 K. Vsaka številka stane 14 vin. — Dopisi pošiljajo se uredništvu „Slovenskega Lista“ — Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — Naročnina, reklamacije in oznanila se pošiljajo upravništvu „Slov. Lista“. Uredništvo in upravništvo sta v Ljubljani Stari trg štev. 19. Uradne ure od 9 do 12 ure dop. — Oznanila se računajo po navadni ceni.

Pomenljiva zmaga na Goriškem.

Zračni gradovi goriških naprednjakov se podirajo drug za drugim. V občini Rihemberg Brje, ki je ena največjih na Goriškem, so bili naprednjaki dozdej še dokaj dobro utrjeni, če ravno je ondi županoval katoliško-narodni mož g. Jože Pavlica, oče dr. Jožefa in dr. Andreja Pavlice. Ali za letošnje občinske volitve so si naprednjaki sestavili krepko vojsko, da prodrejo pri volitvah in za vselej vržejo „klerikalnega zmaja“. Mnogo so se trudili leto in dan, zaletavali so se v župana Pavlico znani rožički v „Soči“ in mu prerekli vse, — trohice zdravega niso pustili na njegovi koži. Ako bi bilo le stoteri del tega resnica, kar so mu nadevali „rožički“, moral bi pasti pri svojih občanah v tako nezaupanje, da bi ga nikdo več ne pogledal. Ali občani rihemberški t. j. ogromna večina istih so očeta župana bolje poznali, kakor bi želela „Soča“ in to so tudi pokazali pri zadnjih občinskih volitvah na sijajen način.

Kakor znano, so se vršile občinske volitve pred meseci, pri katerih so res zmagali naprednjaki. „Soča“ je od veselja vriskala, češ, da je „klerikalna trdnja“ padla. Ali ker so bile pri volitvah nekatere nepravilnosti, vložili so naši protest in vsled tega so bile volitve zopet minuli teden, pri katerih je sijajno zmagala katoliško narodna stranka v vseh treh razredih in sicer v tretjem razredu z 66 glasovi večine, v drugem z 32 glasovi večine, dočim v prvem volivnem razredu liberalci niti volit niso prišli. Kako pa je bil mogoč v tako kratkem času tolik preobrat? Saj so naprednjaki agitirali na vse kriplje in bili svoje zmage tako gotovi, da so že pripravili smodnik, da bodo „klerikalcem nad glavami grmeli“ in pa godbo, da bodo na dan ali v noč svoje zmage pred hišo župana Pavlice godli — „mrtvašnico“! Da bode zmaga še gotovejša, priredili so liberalci pred volitvami veselico v Rihembergu v gostilni znanega Maksa

Lična, njih kandidata za županski stol, za katero veselico je bilo baje pripravljenih za celih 100 kron samih piščancev. To se je namreč izvedelo od verjetne strani. Mej veselico pa je piščancev naenkrat zmanjkalo, ker so se menda — že zaklani — skril pod streho omenjene hiše, boječe se naprednjaških želodcev. Na tej veselici sta govorila prva naprednjaška generala dr. Tuma in dr. Treo. Po takih pripravah je našim možem seveda skoro upadel pogum in onih zmaga je bila pri prvi volitvi tem gotovejša, ker se naši niso vdeleževali v polnem številu volitve. A na druge volitve je pa vendar prihitelo vse, kar je v resnici katoliškega in narodnega tudi iz sosednjih volilnih krajev, spadajočih pod Rihemberg-Brje in vspeh volitev je bila naša sijajna zmaga.

Saj se je tu le prejasno pokazalo, da kjer gre naše ljudstvo na bojišče, ondi prav gotovo zmaga katoliško-narodna ideja. To naj bi imeli pred očmi vsi pravi Slovenci. Za Goričane pa je zmaga v Rihembergu še posebno velikega pomena. To občino so menili liberaluhi dobiti popolnoma v svoje kremplje in njih veselje bi bilo tem večje, ker so menili s porazom župana Pavlice udariti tudi njegova častita sinova, v katerih se malone vsredotoča katoliška misel na Goriškem izražena v „Primorskem listu“. Na to stran je bil namenjen udarec nasprotnikov. Kakor kazeno božja se je zgodilo, da se je naprednjakom v rihemberški občini kratko pred volitvami hudo zameril njih „bog“ Makso Ličen. Resnica je, da bi bili celo v zadregi za osebo župana, ako bi bili tudi zmagali naprednjaki. In tako se je zgodilo po starem pregovoru: „Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade.“ Naprednjaki bodo popadali v jamo, ker oni jo vedno kopljejo prijateljem in dobrotnikom našega itak trdo izkušane naroda. Ko pa popadajo v jamo, mi gotovo ne bomo nabijali od veselja — kakor to delajo vedno oni — na turški boben in jim

godli mrtvašnice; le pomilovali jih bomo, da so zabredli tako daleč od prave slovenske ideje, zapeljani po vnanjih sovražnikih našega naroda.

Družba sv. Mohorja.

Z velikim veseljem naznanjamo dragim Slovincem, da je število udov družbe sv. Mohorja letos znatno napredovalo. 80.046 Slovencev-Mohorjanov se je letos zbralo pod zastavo sv. Mohorja in Fortunata, toliko se jih je združilo pod košatim drevesom, katero sta v dobro slovensko zemljo zasadila nepozabna nam škof A. M. Slomšek in monsignor A. Einspieler, katero je s svojim blagoslovom očitno zalival ljubi Bog, katero je skrbno gojila slovenskih rodoljubov požrtvovalnost in gorka ljubezen.

Hvala neizmerna zato darovalcu vsega dobrega, ljubemu Bogu, ki je blagoslovil naš trud: hvala tisočera vsem neumornim poverjenikom, ki zbirajo raztresena krdela Mohorjanov, hvala vsakemu posamezniku, ki je s svojim pristopom k družbi množil naše število!

Družba šteje letos 3936 udov več kakor lani in 1450 udov več kakor predlanskem. Po posameznih škofijah je število sledeče:

1. Goriška nadškofija	8697 (+ 98) udov
2. Krška škofija	6565 (+ 357) „
3. Lavantinska škofija	25408 (+ 1637) „
4. Ljubljanska škofija	31313 (+ 1726) „
5. Tržaško-koprska škofija	4268 (+ 227) „
6. Sekovska škofija	556 (— 42) „
7. Sombotevska škofija	346 (— 5) „
8. Zagrebška nadškofija	446 (— 33) „
9. Senjska škofija	193 (— 13) „
10. Poreška škofija	132 (— 4) „
11. Džakovska škofija	66 (+ 1) „
12. Bosna	229 (+ 3) „
13. Videmska nadškofija	183 (— 2) „
14. Razni kraji	420 (— 121) „
15. Amerikanci	982 (+ 74) „
16. Afrika in Azija	242 (+ 33) „

Skupaj . . . 80046 (+ 3936) udov.

Svidenje.

(Skica.)

Gromeče drdra brzovlak čez donavski most pri Tulnu.

Le še par minut in zopet bode v rojstnem kraju, med dragimi domačimi. Pet let je minulo, kar je zapustil cesarski Dunaj. Bil je ledeno mrzel decemberski dan — dobro se še spominjam — in oster sever je bril čez snega se lesketajoče poljane. V njegovem srcu pa ni bilo pusto, prazno; ne, nikakor ne. Z veselimi nadami in z lepimi načrti za prihodnost podal se je med svet. — Vse se mu je izpolnilo, uresničilo, vse je dosegel, kar in kakor je želel. Povsod — v Parizu, Londonu — z navdušenjem vsprejet in pozdravljan; konec vseh koncertov od sten močen aplavz!

Z veseljem se zamisli v preteklost, ko sloni v kotu družega razreda — brez skrbi — brez vsake bridkosti v srcu — — —

Slike se menjajo. Preteklost se umakne sedanjosti.

Kako težko pričakuje sestra njegovega toli zaželjenega prihoda! Kako je vse skrbno pripravila za njega, ki ji je vse!

Že jo čuti pred seboj — že jo sliši!

„Nič več nisem mogla prestajati brez tebe, ti uhajavec, uskok! Lahko si se smejal, kopajoč se v takem razkošju. Saj te ne izpustim nikdar več; vedno boš pri meni!

Nalahno se smehlja tej sliki bujne domišljije

Makso, njegov dobri Makso!

Kako bode to lepo, ko bodeta sede pri kozarcih sanjala o preteklosti — — — o veselih dijaških letih.

Kaj sedaj počne? Skoraj bode že dve leti kar mi je pisal zadnje pismo. Pa, zakaj ni Makso pisal, zakaj? — Obadva sta bila prelena za to pisarjenje!

Bodeta pa sedaj zato vedno skupaj. To bodo dnevi veselja!

* * *

Vlak pomnoži svojo hitrost, kajti imajo že precejšnjo zamudo.

„Heiligenstadt!“

Nekaj potnikov izstopi.

Vpitje za pozabljene klobučnice in dežnike, vse že zrele za peč, vrvenje, drvenje železniških uslužbencev — vse to bi kmalu človeku glavo zmešalo. Toda, hvala Bogu, da se tako malo briga za vse to. Tudi mladi virtuoz na violino se ne zmeni — njegove misli so že na Dunaju.

Zadnji kos poti — — — Nepotrpežljivemu potniku se zdi ta vožnja jednaka plazenju polža.

Kaj pomeni ta pisk? še eden; — Zavornice prično delovati — vlak stoji.

Krik — vpitje —. Potniki hite iz vozov k stroju.

„Kaj je že zopet!“ mrmra nevoljen mladi umetnik.

„Nekdo se je vlegel pod kolesa.“

„Ne, skočil je iz voza.“

„Povozili so ga.“

„So ga že potegnili izpod koles.“

„Ana, Ana, tukaj spredaj leži.“

„Rezika, kje je otrok?“

Sedaj skoči tudi on iz voza; nekdo se je ponesrečil. — Vroče srce ne pusti Dunajčana mirno sedeti.

Hiti na kraj nesreče.

Tam leži — —. Strašno razmesarjen — a obraz je nedotaknjen — — lasje zmedeni — —.

„Za božjo voljo. To je — Makso.“

* * *

V prihodnjem vlaku zopet vidimo našega znanca.

Pogled njegov ni več jasen, vesel, ampak teman, žalosten, izrazljivo kaže veliko bol.

Pogled nam torej kaže, da je najlepše napredovala ljubljanska škofija, ki ponosno stopa vsem drugim na čelu, ter ima letos 1726 udov več. Glede napredka za njo ne zaostaja skoro nič dična lavantinska škofija, v kateri je 1637 udov več. Lepo se je postavila tudi naša krška škofija, kjer smo v kljub tako težavnim razmeram vendar častno napredovali za 357 udov. Lep napredek kaže tudi tržaško-koperska škofija, kjer je 227 udov več, in goriška, kjer so napredovali za 98 udov. Dobro so se postavili rodni bratje onkraj „velike luže“. Amerika šteje 74, Afrika in Azija 33 udov več. Po drugih krajih je ostalo razmerje nekako enako, oziroma je neznatno zadostovalo.

Mohorjanom bodi geslo tudi zanaprej: Ne nazaj in navzdol, marveč vedno naprej in navzgor!

Izvirni dopisi.

Iz Idrije, 21. avgusta. Naše potovanje, naznanjeno v predzadnji številki „Slov. Lista“, se je vrlo dobro obneslo. Nebo se ni bilo proti nam zaklelo, ampak bilo je nam — ako odvzamemo kratki nalive v nedeljo popoldne — milostno. Veselili smo se radi tega lepo opravljene božje poti, pa tudi poštenega razvedrila prav iz celega srca.

V nedeljo 17. avgusta ob 4. uri zjutraj smo se odpeljali iz Razpotja pri Žireh proti Poljanam. 156 romarjev nas je bilo na 11 vozeh. V Poljanah je bila ob 8. uri zjutraj pridiga in sveta maša, katero je daroval naš dični katehet, č. g. Fr. Oswald. — Po malem zajutru in kratkem odmoru, napregli so vozniki konjičke ter smo dospeli okrog 1/2 12. ure v Škofjo Loko, ki je bila z malimi izjemami vsa v zastavah v proslavo godu papeža Leona XIII. Oh, koliko so Ločani v spoštovanju cerkvenih in svetnih avtoritet pred Idrijčani! Žal, da v Idriji med tako zvanimi prosvitljenci vlada še tisti napeti, ob enem pa tako strašansko bornirani liberalizem. Ko smo se do dobro pokrepčali v gostilni g. Avg. Sušnika, katerega gostilno vsem somišljenikom toplo priporočamo, hiteli smo si ogledovat Škofjo Loko. Priljubilo se nam je mesto že v ozir njegovih lepih, snažnih cerkva. Kako lepa je gotična farna cerkev! Še bolj pa se nam je dopadla uršulinska cerkev, ki se pač sme imenovati biser loških cerkva! Če že č. gospe uršulinke skrbé za tako snažnost svoje lepe cerkvice, koliko pač morajo še skrbeti za blagor njim v poduk izročeni gojenk. Smejali smo se pač prav od srca, ko smo se spominjali lanskih napadov na uršulinsko šolo v „Narodu“. Take dopise pač more skovati in pošiljati le kaka „giftna — nevošljiva krota“.

Ob dveh smo se odpeljali proti Kranju, ter dospeli okrog 7. ure zvečer na Brezje. — Dobili smo že dosti drugih romarjev gori v cerkvi. Ob

Divje se pode misli v njegovi glavi. Ena izpodrine drugo. Kaj je gnalo njegovega prijatelja k samomoru? — Bil je veren, priden, pošten mladenič! Mogoče nesrečna ljubezen — slab financijski položaj — hudodelstvo — to gotovo ne! — gnjus nad življenjem — —.

Ne more na jasno — —

Uganka je rešena. Pismo do njega je dobil pri svoji sestri — pismo od Maksa.

Vesela družba samih prostomisljenikov in brezvercev, njih veselost mi je dopadala — — Visoko smo igrali — zaigral 30.000 goldinarjev in — vero. Moli zame — — —

Dolgo, dolgo je sedel zamišljen z zaprtimi očmi — —.

Lahno ga potiplje mehka roka.

„Karol, ti si lačen, truden, moraš vendar jesti!“

„Sedaj ne. Pojdi, prosim, pusti me samega!“ Tiho odide kakor je prišla.

Zaradi tega — radi tega ni nič pisal. Mogoče, ko bi bil tu — toda kdo ve? — —

Ubogi Makso! Najprvo so te oropali vere, potem se te je polastil demon igranja in ti si — podlegal.

In mladi umetnik zápriseže nevero povsod pobijati, nevero in strast do igranja.

8. uri smo imeli pete litanije z blagoslovom. — Prenočevali smo v vseh treh gostilnah, kakor se je sploh dalo. Dne 18. avgusta ob 6. uri zjutraj je imel pridigo preč. g. Oblak iz Borovnice, ki je pripeljal seboj Marijino družbo in potem je daroval preč. g. katehet Fr. Oswald v namen presv. cesarja sv. mašo, po kateri smo zapeli cesarsko pesem. Po sv. maši bilo je tudi skupno sv. obhajilo. Ko smo Materi božji v iskreni molitvi še priporočili vse naše zadeve in odpevši pesem v slovo Mariji, začeli smo se odpravljati proti Bledu. Med tem so dospeli na Brezje v dolgih vrstah vrli Štajerci — moleč sveti rožni venec — pod vodstvom svoje preč. duhovščine. Ginljivo je bilo videti verne štajerske romarje, kako so se z nekim svetim strahom približevali cerkvi Matere božje. Reči smemo, dokler bodo Štajerci tako verni ostali, bodo tudi ostali zvesti narodnjaki. — Dospevši na Bled, smo imeli pete litanije z blagoslovom na otoku. Ob 1. uri popoldne je bilo v znani gostilni g. Wester-ja skupno kosilo. Postreženi smo bili izvrstno in ceno. Nato smo se vrnili proti domu nazaj. Okrog 7. ure dospeli smo v Kranj in po 8. uri pa v Škofjo Loko, kjer smo v gostilni g. Avg. Sušnika večerjali in prenočevali. — V torek, dne 19. avgusta smo zgodaj zjutraj odpotovali iz Škofje Loke čez Poljane in Žiri proti domu, kamor smo proti večeru dospeli.

Zadovoljni smo z lepo opravljeno božjo potjo, pa tudi z razvedrilom, kojega smo uživali na Gorenjskem. Hvala vsem onim činiteljem, ki so nam pripravili tako lepi izlet, ki nam je bil koristen za dušo in telo, pa tudi družbenim pevcem, ki so nam razveseljevali s petjem srce. Želimo drugo leto še večje vdeležbe, da pokažemo ž njo, kako uprizarjajo „klerikalci“ nedolžne demonstracije, pri kojih molijo za blagor papeža in domovine cesarja.

Politični pregled.

Mržnja pangermanov proti kneginji Hohenberg. Pod tem naslovom nam pišejo: Te dni so zabeležili razni slovenski in nemški listi grd izbruh mržnje v nekem celjskem listu proti so-progi našega prestolonaslednika. Vzrok tej mržnji je v češkem pokoljenju visoke gospe. V namenu, da bi to mržnjo širili dalje po razglatih nemških glavah z opozarjanjem na nje češko pokoljenje, jej ne privoščajo niti tistega naslova, katerega ona danes faktično nosi. Dosledno jo imenujejo grofica Kotek, dasi je bila že pred poroko po-višana v kneginjo Hohenberg. Zlasti jih žge, da je to tisto ime, katerega je nosila soproga prvega nemškega cesarja Rudolfa Habsburžana — Gertrud Hohenberg. Zato jim je kneginja Hohenberg, soproga našega prestolonaslednika le — grofica Kotek, hči češkega aristokrata, ker menijo, da jo s tem najbolj ponižujejo v očeh velegermanov.

Češko „Celje“. V nedeljo 18. avgusta so imeli češki „Sokol“ v mestu Iglavi na Češkem slavnost. Kako nesramno in surovo so Nemci ravnali s Čehi, se razvidi iz sledečega. — Ko je iglavski podžupan Inderka prepovedal plesni venček, pripomnil je tajnik slavnostnega odbora, da je obdržavanje slavnosti že dovoljeno od namestništva. „Halten Sie's Maul“ (držite gobec), odgovoril mu je na to podžupan. Tako postopanje dozdevalo se je nekemu navzočemu Sokolu vendar presurovo in je očital podžupanu, da vendar ne pristojata tako odgovarjati. Ta opazka je podžupana tako razkačila, da je dal Sokola takoj aretirati. Osem redarjev je gnalo na to dotičnega na policijo, razdivjana nemška druhal pa je temu činu ploskala in tulila znano izdajsko pesem „Die Wacht am Rhein“. Ko so prihajali Sokoli, jih je pred poslopjem „Češke besede“ nemška druhal sprejela z divjim tuljenjem in žvižganjem. Vsakemu posameznemu Čehu sledila je tolpa nemških divjakov, ki so prežali nanj kakor divje zverine. Ker je nevarnost postajala vedno večja, zahtevalo se je od podžupana, naj pozove vojaštvo na pomoč, česar pa isti ni hotel storiti, češ, da to še ni potrebno in da bi se iglavsko prebivalstvo le še bolj razburilo. Veliko razburjenje pa se je polotilo med češkimi gosti, ki so bili zbrani v „Besedi“, ko so

prinesli krvavečega Sokola Komareka, katerega je neki Nемец z nožem sunil v glavo. Najhujše pa je bilo zvečer, ko so se hoteli gostje na vozovih odpeljati. Nemška pijana in zdivjana banda se je liki volkovom vrgla na vozove in Čehi so morali zopet povrniti se v „Besedo“ ter tam čakati, dokler ni prišlo vojaštvo na pomoč. Še le potem, ko je vojaštvo razgnalo nemške divjake, so se mogli Čehi odpeljati.

Kralj italijanski na Nemškem. Italijanski kralj Viktor Emanuel je došel dne 27. t. m. s svojim dvornim vlakom v Magdeburg, kjer ga bodo pričakovali oni nemški častniki, ki bodo kralju na razpolago tekom njegovega bivanja na Nemškem. Ob pol 6. uri popoldne istega dne so kralja na postaji v Wildparku pričakovali cesar in drugi členi nemških vladarskih rodbin. Dne 28. t. m. zjutraj se je italijanski kralj pripeljal v Berlin. Danes pa bo skoraj ves dan v cesarjevi družbi v Potsdamu in dne 31. t. m. pa se kralj Viktor Emanuel odpelje nazaj v Italijo.

Protikongregacijska gonja v Švici. Na podlagi člena 52. švicarske ustave je zvezni svet naročil 12 redovniškim naselbinam, da morajo tekom treh mesecev ostaviti Švicarska tla. Redovnice, ki so se naselile v kantonih St. Gallen, Waadt in Wallis, so došle iz Francije. Citirani člen švicarske ustave prepoveduje ustanovitev novih redov. Zanimivo pa je, s čim zvezni svet zagovarja svoj korak. Pravijo namreč, da to нареkuje strah pred Francijo, ki bi bil lahko povod političnemu razporu. Drugi pa zopet pravijo, da so redovi zelo nevarni za obstoj švicarske republike. Gibanje v prilog kongregacijam v Franciji je rojalistiško (!) in tako utegne postati, o groza, v Švici. Kajpada, anarhisti in najrazličnejši sodruzi uživajo v Švici popolno svobodo, uboge redovnice pa so nevarne tej svobodni državi.

Protinemška struja v Rusiji. Rusko časopisje je začelo zadnji čas ostro pisati proti Nemcem in opozarjati rusko vlado na to, da začne enkrat bolj natanko gledati na prste Nemcem, živečim v Rusiji. Posebno pozivlja rusko časopisje rusko vlado, naj nikar ne oddaje važnih služb javne ruske uprave Nemcem.

Zadolžena Nemčija. Naši liberalni listi so grozno vpili in še vpijejo, če je pri kakem konzumu ali pa pri kaki drugi zadrugi nastala najmanjša nerednost, če je le kak krompir segnili ali pa fižol sprhnel. Vsak vinar v slovenskem gospodarstvu, slabo uporabljen ali pa zapravljen jim je bil škandal. Kaki škandali in bančni polomi pa so se lani in letos na Nemškem dogodili! Zaradi tega so finance v Nemčiji zelo slabe. Celo „Frankf. Zeitung“ piše: „Še pred nekaj leti smo se bahali s preostanki po 100 milijonov na leto, zdaj pa imamo toliko primanjkljaja, in dolgovi še vedno rastejo. Leta 1901 smo si morali 204 milijonov mark izposoditi, letos si jih bomo 136 milijonov; razven tega pa že imamo 2813 milijonov mark dolga“. Ne, Nemci nas ne bodo gospodariti učili.

Domače novice.

Nedeljski počitek v ljubljanskih trgovinah in infamno stališče liberalcev. Deželna vlada je izdala odlok, ki določa, da morajo trgovci z jestvinami zapreti svoje trgovine v nedeljah ob 10. uri, trgovine, ki se ne bavijo s prodajo jestvin, pa morajo biti v nedeljah sploh zaprte. Vsak človek, ki ima le količkaj socialnega čuta, bi tako odredbo z zadoščenjem pozdravljaj, saj trgovski pomočniki vendar en dan v tednu zaslužijo za oddih od napornega dela. Tega pa ni storila liberalna „inteligencia“, ki se zbira okoli „Slov. Naroda“ in ki ima večinoma na leto dva meseca počitka, ostale dni v letu pa itak lenari na stroške drugih. „Slov. Narod“ je očitvidno držal s tistimi trgovci, ki so proti nedeljskemu počitku in dasi je bila vladna naredba že veljavna, je vendar podpiral te trgovce s tem, da je priobčeval njihove dopise proti nedeljskemu počitku. „Slovenskega Naroda“ dolžnost bi bila, take dopise zavrniti, a on jih ni zavrnil, priobčeval jih je, dopise trgovskih pomočnikov pa je silovito krajšal, ali

jih sploh priobčevati ni hotel. Na prvih mestih je prinašal dopise proti nedeljskemu počitku, opravičene klice za nedeljski počitek pa je potisnil v ozadje. Takega škandaloznega ravnanja „Slovenskemu Narodu“ nihče ne izmije. In to ni čudno! „Slov. Narod“ se obnaša vedno tako, kadarkoli pride na površje kaka zahteva delavskih slojev. „Slovenski Narod“ pravi, da mu je v čast priobčevati mnenje obeh prizadetih krogov. To je grd židovski nazor. „Slov. Narod“ plava sem in tja. Ta nazor more imeti le list, ki nima nobenega programa. Naše časopisje pa stoji na stališču, da odločno pobija tistega, ki je proti nedeljskemu počitku in sploh proti socialnim zahtevam in niti v misel nam ne pride, da bi priobčevali dopise, ki govorijo proti tem načelom. Nam je vse eno, ako se s tem tudi komu zamerimo. Kdor ne pristaja na naš program, ta naj gre kamor hoče. Stojč na tem poštenem stališču naša stranka napreduje. Liberalna stranka, katere glasilo je „Slovenski Narod“, je to pot zopet pokazala, da je brez vsakega določenega programa in da hoče z načeli krošnjariji kakor žid s svojo robo. Taka stranka mora končno crkniti, kakor je rekel dr. Šusteršič. „Narod“ je tisti, ki hoče vedno v „motni vodi“ ribariti, ne mi. Mi nastopamo odločno in jasno, „Narod“ pa je mnenja, da se zanj lov obnese le v motni vodi. Naša stranka je stala slej kakor prej na stališču nedeljskega počitka, in še le nedavno se je zanj v trgovski zbornici potegoval g. Karol Pollak, za nedeljski počitek smo pisali vedno, ako tudi sedaj stojimo samo na strani trgovskih pomočnikov, s tem le izvajamo dosledno svoja načela, ne da bi hoteli „loviti trgovske pomočnike“, kakor nam očita „Slovenski Narod“, ki je jezen ker so naša glasila jasno pokazala, kako hoče on vedno v motnem ribariti. „Narod“ naj počne jeze — mi bomo slej kakor prej skrbeli, da se voda ustoji in da postane čista. Tako bomo liberalnemu ribarstvu enkrat za vselej konec naredili. Kadar zgine vse, kar je motnega tedaj bode odklenkalo požeruhom ljudskih pravic in takim ljudem ne bode potem več mogoče z raznimi predsodki in frazami zapeljevati ljudi.

Važen shod. Jutri v nedeljo, 31. avgusta v si na shod, ki se vrši na vrtu restavracije „Pri zvezdi“ na cesarja Jožefa trgu točno ob pol 10. uri dopoldne. Ljubljanski trgovci kratijo trgovskim pomočnikom nedeljski počitek in nočejo zapreti v nedeljah trgovin, dasi jim je vlada to ukazala. Delavci, tudi Vaša dolžnost je, da se postavite in zahtevate splošni nedeljski počitek. Prihitite zato v nedeljo na shod! „Kat. del. društvo“.

V liberalnih krogih se govori, da je liberalni državnozborski poslanec Plantan za svoj državnozborski govor, katerega je priobčil „Slovenski Narod“ zahteval od „Slovenskega Naroda“ honorar. Gospod Plantan, pojdite lepe poteze svojega značaja dokazovat svojim dolenskim volivcem, da ne bodo verjeli takih vesti.

Gibanje katoliško narodne stranke je jako živahno. Preteklo nedeljo so bili trije shodi: v Horjulu, kjer je govoril poslanec dr. Šusteršič, v Bršlinu pri Novem mestu, kjer so govorili poslanca gg. Dular in dr. Brejc ter gg. dr. Lampe in Luka Smolnikar, v Prežganju, kjer je govoril dr. Žitnik. Vsishodi so pokazali soglasno voljo ljudstva ter odobrili z navdušenjem stališče naših poslancev. Na shodu v Bršlinu so hoteli razgrajati neki liberalci iz Novega mesta. Kmetje so zagromeli nad njimi, da jih v svinjake zapro, ako ne bodo tiho. Tega se je liberalna korajža ustrašila in liberalčki so utaknili jezik za zobe. Tudi jutri bo več shodov.

Sestanek katoliško-mislečega dijaštva se je vršil dne 26. in 27. t. m. v Ljubljani. Pokazalo se je na tem sestanku, da so vrste dijaštva, kateremu ste sveti svetinji slovenskega naroda: vera in narodnost narastle. Na sestanku so akademiki imeli skrbno sestavljena predavanja. Komerza se je udeležilo tudi odposlanstvo „Slovenske krščansko-socialne zveze“, v katere imenu sta govorila dr. Krek in Gostinčar. Če kdo, posebno slovenski delavski sloji pozdravljajo, da se vrste krščansko mislečega dijaštva

množe. Posebno slovensko delavstvo je bridko čutilo, kako globok prepad je zijal med njim in inteligenco. Preporod katoliške zavesti med Slovenci je, kakor se kaže, tudi to brezno premostil. To dejstvo pozdravljamo s tem večjim veseljem, ker slovenski delavski sloji potrebujejo pomoči inteligence, a take inteligence, ki ve ceniti tudi katoliško vero, kateri se slovenski delavec odpovedati noče. Zato kličemo: Bog živi dijaštvo, ki iz naroda gre med narod, ki pa med narodom čuti in dela z narodom, kateremu je bil in ostane prvi ideal katoliška vera.

Voditelj katoliško narodne stranke dijaštva. Na komerzu katoliško mislečega dijaštva je govoril tudi g. dr. Šusteršič. „Jaz mislim“, dejal je govornik, „da ne idimo mimo tistih, ki ne razumejo muzike o svobodi, temveč da jih stresimo za njihova dolga ušesa. (Dolgotrjen aplavz). S posebnim veseljem gledamo, pravi govornik, kako se množe vrste dijaštva, ki se vnema za ideale, kateri so ohranili slovenski narod. Naravno je, da se množe Vaše čete. Ali naj mladina išče idealov v onih krogih, s katerimi smo mi v boju? „Narodnost“ in „svobodomiselnost“ klicali so včasih „naprednjaki“. Namesto narodnosti stopila je okrogla postava barona Schwegla. Za slovensko mladino to ne more biti ideal. (Burni klici: Nikdar!) In svobodomiselnost, prostost? Tudi ta je šla! Uradnike so disciplinirali, ki niso bili njihovega mišljenja in o prostosti mišljenja bi vedeli marsikaj povedati članice in člani „Slomškove zveze“. Kaj je liberalcem še ostalo? (Klici: Grablje! Veselost.) Kaj jim je ostalo, vidimo v glasilu napredne inteligence, iz katerega se čuti res nepokvarjeni pristni duh te inteligence. Govornik pozdravlja krščansko misleče dijaštvo, katerega vrste se množe kljub vsem od nasprotnikov umetno gojenim predsodkom, kot avantgardo katoliško narodne stranke. Danes je zbrana v Ljubljani avantgarda, dne 12. oktobra pa primaršira v Ljubljano armada. Govornik je napil vzajemnosti kršč. dijaštva, inteligence z ljudstvom.

Sestanek naših nepolitiških društev bode kakor se kaže, sijajno vspel. Udeležbo je naznanilo že okolu 400 delegatov, ostala društva pa so izrazila svoje soglasje. Sestanka se udeleži tudi lepo število Hrvatov. Da ne bo pomot, naznamo tu še enkrat natančni dnevni red: V nedeljo dne 7. septembra ob 8. dopoldne: Sveta maša in „Pridi sv. Duh“ Križ. cerkev. Ob 9. dopoldne v „Katoliškem Domu“: Odobrenje poslovnika. Pravno varstvo, dr. E. Lampe. Snovanje in vodstvo društev, L. Smolnikar. Notranje poslovanje „Zveze“, M. Moškerc. Obed. Ob 2. popoldne v „Kat. Domu“: Gospodarska organizacija, Dr. J. E. Krek. Vodstvo shodov in vzgoja govornikov, I. Gostinčar. Hrvatsko-slovenska delavska zajednica, H. Sirovatka. Ob 8. zvečer veselica. — V ponedeljek dne 8. septembra: Ob 8. uri dopoldne: Sv. maša z govorom v Križ. cerkvi. Ob 9. dopoldne v Katol. Domu: Strokovna organizacija, por. J. E. Krek. Naša in dunajska osrednja zveza, M. Moškerc. Časnikarstvo, I. Štefe. Volitev pomožnih odborov „Zveze“ za Štajersko, Koroško in Primorsko. Sklepni govor. Popoldne: Ob ugodnem vremenu izlet v ljubljansko okolico.

Liberalna obstrukcija. Katoliško narodna zmaga pri občinskih volitvah v Seleh je liberalno stranko silno udarila. To se pozna na jezi tistih liberalnih somišljenikov, ki so bili slučajno še izvoljeni v občinski odbor. Le ti hočejo preprečiti volitev župana in se nočejo volitve vdeležiti. Predvčerajšnjim so bili že drugi kaznovani na globo 360 K na korist ubožne blagajne. Bomo videli, kdo se bo prej naveličal take obstrukcije.

Liberalci — varuhi praznikov. Piše se nam: „Gorenjec“ je prijel g. kamnoseka Jegliča v Kranju, in mu je očital, da „kljuvo svoji klerikalni zagrizenosti ne spoštuje praznikov, kakor jih spoštujejo liberalci, brezverci, barabe in lumpje“. Očital je Jegliču, da so Veliki Šmaren dan popoldne okrog 4. ure v njegovi delavnici tolkli s kladvi. Tolkli so res s kladvi fantje, ki so se igrali, in sicer prav tačas, ko je šel mimo krojač — pisac — urejač. Kako liberalci in njihovi sovražniki spoštujejo praznike, naj popraša le „Go-

renjec“ pri mostu pod mestom, kjer se nedeljo za nedeljo šibe hrbtišča slaboplačanih trpinov. Hvale vredno pa je že to, da so se začeli vsaj nekateri, ki sicer ne hodijo v cerkev, brigati za cerkvene zapovedi.

Iz Škofje Loke. Ne vem, če se je kje na Slovenskem Leonova slavnost tako lepo izvršila kakor v našem mestu. Že v soboto popoldne je bilo vse mesto v zastavah. V nedeljo 17. t. m. dopoldne je bila v farni cerkvi svečana služba božja. Slavnostni govor in veliko mašo je imel preč. arhidiakon stolni kanonik dr. Andr. Karlin. Popoldne je bila procesija po mestu, ki se je udeležil mestni župan z nekaterimi odborniki, župan zminške občine z odborniki, katoliška društva rokodelskih pomočnikov s zastavo, Marijina družba (62 parov) s zastavo ter velika množica vernega ljudstva. Z vseh hiš so vihrale zastave in okna so bila razsvetljena in tu ter tam okrašena s cveticami. Zvečer je bila razsvetljava v proslavo papeževega jubileja in ob enem kot v predvečer cesarjevega rojstvenega dne. Kljub plohi, ki se je na večer vlila, je bila razsvetljava naravnost očarljiva in vse je bilo na trgu in po ulicah. Pred vsem lepo je bilo razsvetljeno mestno župnišče pa nunski samostan. Zlasti bogato razsvetljen je bil grad, kjer je penzionat častitih uršulink. Nebroj lučic se je strinjalo v pozdrav Leonu „Salve Leo!“, dični transparenti so proslavljali Leona in njegova dela, in bengalični ogenj je bujno ožarjal staro domovje brizinskih škofov. Naše mesto je pač še vedno — Škofja Loka! S tem pa seveda nočemo reči, kakor da da bi bilo pri nas v vsakem oziru vse svetlo. V političnem in socialnem oziru smo pač nekam dremavi in zelo se je bati, da ne bi, ko bomo mi spali, začela bujno poganjati ljulika liberalizma. Navadno je vsaj tako pri nas na Slovenskem. Rodoljubi, ki prihajajo v naše mesto, se nam ne morejo prečuditi. Do malega vsi meščani hodijo v cerkev (domačini mislim da prav vsi), a če je treba na primer pri volitvah pokazati javno prepričanje, ej kako je težka! V mestu nimamo niti katoliškega političnega društva, sploh nobenega središča in ognjišča, kjer bi se močje zbirali, politično in socialno izobraževali in v nemali. Zdi se mi, da imamo Ločani premalo zavednosti in premalo moštval! Najrajši imamo, če pride kak tujec ter namesto nas gospodari in tudi bogati. Loki se že tako obeta malo jasna prihodnost, če pa Ločani ne bomo močje, tudi v političnem in socialnem oziru zreli močje, pojdemo pa res rakom žvižgat!

Iz Kranja nam piše g. Ivan Wohlgemuth, da naj se obrtniki, ki imajo vajence v obrtno nadaljevalni šoli, ako bi bili katerikrat nepostavno kaznovani zaradi zamude šolskega pouka, ustno ali pismeno obrnejo naravnost do g. župana in predsednika obrtno-nadaljevalne šole Karola Šavnika. Ker nam je obljubljeno pojasnilo o potrebnem redu glede izobrazbe vajencev v Kranju, danes samo beležimo nekoliko nejasni nasvet g. Wohlgemutha.

Z Gorenjskega se nam poroča: Strah obdaja liberalce po mestih, da utegnemo na jesen dobiti nove volitve. Zatorej je toliko bobnanja po liberalnih časnikih proti obstrukciji v dežel-nem zboru. Zdaj se ljudem še-le oči odpirajo, ko so spoznali, da so naši poslanci za roge zgrabili kozle, ki so prej prešerno skakali po zelniku in hoteli poteptati vso pravico. Kozlovski imajo tedaj dni jeze in strahu, mi pa dneve veselja in upanja. Nemško-slovenska zveza mora iti rakom žvižgat. Tistih 6000 kron za nemško gledališče ima že svojo pot. Doslej je deželni odbor dajal nemškim liberalcem groše, v prihodnje morajo za spremembo dobiti tudi kakšen knof. Nobene stvari se liberelec bolj ne boji, kakor pravice. Priti mora tudi ta, če ne z lepo, pa drugače. Nihče bi ne verjel, kako trdno je prepričano gorenjsko ljudstvo, da tako, kakor dozdej ne more iti več naprej. Vlada naj si zapomni, da ljudstvo odjenjalo ne bo, dnevi tlake so minuli. Ljudstvu pravico!

Iz Sele nad Loko se nam piše: Naš upokojeni gospod župan bi se rad ovekovečil z ustanovitvijo trirazrednice v Seleh. Sicer prave potrebe za trirazrednico ni, pač pa je za zgornji del župnije potrebna enorazrednica na Češnjici.

Za šolo na Češnjici je več razlogov, za razširjenje šole v Selcih je le en razlog, ki pa skoraj toliko drži, kakor češnjiških in rudenskih sto, seveda na gotovem mestu. Ta razlog se glasi, da smo Selčani preveč mračnjaški in da nas mora obsijati od Sv. Lenarta sem luč vodnica, če se hočemo rešiti teme. Nedavno je prišla k nam, seveda na svoje stroške, cela c. kr. komisija, ki je pa precej našla Selčane tako klerikalno zabite, da je potrdila nasvet bivšega župana kot potreben še predno je zaslila proti razloge in predno se je na pot podala. Vse je koj dal na protokol gospod nadzornik Žumer, ko se je komaj odtešal, seveda na svoje stroške. Prav za prav vsi člani c. kr. deželnega šolskega sveta še ne vedo, da sta gg. Pirc in Žumer bolj na eno plat, pa bodo že še zvedeli, kajti selska občina ne bo molčala. Kaj se je treba c. kr. možem ogrevati za ono zgago, katera je pri zadnjih volitvah okusila dolgotrajnega čevlja, ko je postala predrzna? Ali bodo kmete v selski dolini taki-le komandirali? Mar ni to nespametno, da bi vsa zgornja stran župnije morala pošiljati vse otroke k celodnevni puku v Selca, ko bi se drugače lahko bolje uravalo, da bi bilo ustrezno vsem kmetom, ki rabijo otroke tudi pri delu. Čujemo, da se po selski dolini nabira protest proti kakemu postopanju c. kr. Kranjcev in da ta protest pojde v Ljubljano in na Dunaj. Sv. Lenarta luč naj pa g. Žumer pošlje na ljubljanski vrh, v selski dolini je ni treba.

Od štajerske meje. Po črnem grabnu večkrat koraka mož, ki se šteje med uradne može, in sicer je uraden mož najnižje vrste; dela se pa važnega, kakor bi bil eden najvišjih oblasti. Posebno po konci nosi glavo, ako mu predstojniki, kar se le redko kedaj prigodi, poverijo kako službeno opravilo, pri katerem ga mora spremljati tudi kateri občinski odbornikov; tedaj pokaže tudi duhovnikom svojo velemoč; silil je nekega duhovnika, ki je tudi občinski odbornik, naj ga pri takem službenem poslu spremlja po hišah; ker mu pa ni hotel ugoditi, se je zadržal nad njim: hudič zakaj ste pa občinski odbornik, in ko ga tudi to ni omehčalo, je zarohnil glej ga h... a, zdaj pa ne gre. Prištevava se pa ta olikani možicelj — menda, da bi več veljave imel — inteligentni napredni stranki, zato se celo na svojih službenih potih ne more zdržati, da ne bi grdil dr. Šustersiča, češ, „se mora delati za občni blagor, ne pa kakor dela Šustersič.“ Radovedni smo, kaj je še storil ta možicelj za občni blagor, da celo dr. Šustersiča preseza, naj nam pove; pove naj nam pa tudi, odkod ima oblast celo v službenih potih napadati ljudi, ki mu niso nič storili, zoper nje hujskati in se kot uradni mož tako surovo obnašati, ker sicer bomo sami vprašali na višjem mestu. Z veseljem pa prepuščamo take olikane naprednjake sl. napredni stranki.

Predstavateljem „Divjega Lovca“ naznanjamo, da morajo za predstavlanje „Divjega lovca“ imeti dovoljenje od upravnistva „Dom in Sveta“ v „Marijanišču“ v Ljubljani, ki je prevzelo lastništvo. Brez dogovora z lastništvom „Dom in Sveta“ ni dovoljeno uprizorjanje „Divjega lovca“.

Volitve v Rihemburgu. „Soča“ je pisala: „Naši pojdejo navdušeno na volišče, s popolnim upanjem na zmago“. In šli so vdušeno z volišča brez zmage. Naprednjaki so propadli v vseh treh razredih. V tretjem razredu so naši dobili 145, naprednjaki 76 glasov. V drugem razredu je dobila naša stranka 92, napredna le 45 glasov. Volitve v prvem razredu pa se naprednjaki niti niso udeležili, naši so dobili 27 glasov. — Tako je konec napredne gloriije v Rihemburgu. Volitve so pokazale, na kako slabih nogah sloni vsa tamošnja naprednost. Izmed vnanjih volivcev je volilo 30 na našo stranko in 45 na napredno! Živel vrlj volivci!

Liberalnega agitatorja čevljarja Tumo, ki je bil dolgo vrsto let načelnik tukajšnje čevljarске zadruge, je sklenil občni zbor zadruge postaviti na zatožno klop. Dolže ga raznih nepravilnosti.

Knjiga, katero naj bi vsak mož omislil svoj ženi je „Vrla gospodinja“, spisala M. Luitgarda Rihar. Cena nevezana 60 h, vezana 80 h,

po pošti 10 h več. Dobiva se v uršulinskem samostanu v Ljubljani. V knjigi so zlati nauki in nasveti, po katerih naj bi delovala vsaka slovenska gospodinja v blagor svoje rodbine.

Na Žalostno goro priredi jutri izlet novo-ustanovljena Marijina družba ljubljanska.

Zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani priredi ob priliki 15letnega svojega obstanka v torek dne 2. septembra t. l. v veliki dvorani „Mestnega doma“ popoldne ob 3. uri slavnostno zborovanje in zvečer ob 8. uri javno izvajanje modernih in historičnih vplet (frizur) za dame in gospode ter predavanje v stroki brivskega, frizerskega in lasničarskega obrta od članov kluba frizerjev in lasničarjev na Dunaju.

Samomor starčka. 72letni T. Franciškovič je skočil v Višnjevici pri Reki v vodnjak. Prišli so požarni brambovci s Sušaka z lestvami, a ga niso mogli rešiti.

Slavnosti blagoslovljenja zastave veteran-skega društva v Kranjski gorji jutri ne bo. Odložena je na poznejši čas.

Knjižnica „Slovenske krščansko socialne zveze“. Te knjižnice, ki je potrebna vsakemu Slovenceu, ki se zanima za socialno gibanje, so izšli doslej trije zvezki po 30 vin., ki prinašajo „Navod za snovanje in vodstvo društev ter prirejanje shodov“, sestavil dr. Viljem Schweitzer. To natančno razlago društvenega zakona bi moralo imeti tudi vsako županstvo, morala bi je vsa društva in vsi posamezniki, ki pridejo z društvenim življenjem v dotiko. S četrtim snopičem se ta spis zaključuje. Omenjamo tudi, da so objavljena v tej izdaji uzorna pravila za razna društva. Na vrsto pride na to že v 4. snopiču popolnoma natančno poročilo o shodu nepolitičnih naših društev z vsemi govori in resolucijami in načrtom dela, katerega je treba še izvršiti. Priobčena bodo v nadaljnjih snopičih uzor. pravila za izobraževalna društva, navod za čebelice, društveni poslovnik, navod za vodstvo družbenih knjig itd. Letos izide 8. snopičev. Iz navedenega je razvidno, kako veleprodučne stvari prinaša ta knjižnica. Priporočamo se sama ob sebi! Dobe se še vsi dosedaj izšli trije snopiči. One, katerim so bili poslani dosednji snopiči, prosimo, da blagohotno pošljejo naročnino, ker le z rednimi naročniki je podjetju osiguran obstoj. Naročnina za osem snopičev znaša 2 kroni 40 h. Naročnina naj se pošilja na naslov: Luka Smolnikar, stolni vikarij v Ljubljani. Posamezni snopiči se prodajajo po 30 h. v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani.

Vojna za trgovski počitek se nadaljuje. Piše se nam: V „Narodu“ oglašajo se neki mali trgovci zoper uvedbo nedeljskega počitka, vendar so pa temu nasprotujoče trditve zelo slabo podprte, tako da se sme opravičeno tiste, ki se nedeljskemu počitku zoperstavljajo, imenovati priproste abderite. Na prvi pogled se lahko jasno spozna, da ne štrli iz vsacega nasprotnega opisa samo nevošljivost za trg. nastavljenca radi nedeljskega počitka, temuč tudi nevednost, pretiravanje, največ pa zavist, kar se razvidi iz neke izjeme, katero omenja pisec v neki „Narodovi“ notici, češ, da se za trafikante ni vpeljal nedeljski počitek in kako da se more tem dovoliti v nedeljah smodke i. t. d. prodajati; potem da bodo imeli krčmarji radi nedeljskega počitka škodo. To so pač neumestne bojazni radi trafikanta, ker od teh ne bode imel škode niti mali trgovec, niti veliki trgovec, niti obrtnik, da pa bodo krčmarji pridobili in delali večje kupčije ko sedaj, sosebno v deževnem vremenu, je tako naravno, da bi niti omenjati ne bilo treba. Skrajno obžalovanja vredna je trditev iz odstavka notic v „Narodu“ da bi si morali trgovci v slučaju nedeljskega počitka svoj kruh na nepošten način služiti. Kak način bi pa vendar ta bil? Mi smo mnenja, da ni pisec vso stvar nič razmišljeval in da je ves spis bolj v neopravičeni razburjenosti skoval. Slišali smo, da se pripravlja neka delavska manifestacija v prid nedeljskemu počitku in odobravamo popolnoma to pravično namero, ker s tem se bodo trditve, da je delavec primoran ob nedeljah svoje potrebščine nakupovati, korenito ovrgle. Veseli nas pa dejstvo da hočejo delavci s tem pokazati zavest in spoznanje, da je trgovec in trgovski nastavljenec

res potreben počitka po šestdnevnem napornem delu in je gotovo, da so tudi mali trgovci prepričani, da jim je ravno tako mir potreben ko velikemu trgovcu in da z uvedenjem obligatnega trgovskega in obrtnega počitka ne bodo imeli niti najmanjše škode. Iz teh nasprotnih spisov se tudi očitno spozna, da izrekajo mali trgovci nad trg. nastavljenca nek anatema, ne uvidijo pa tega, da je za to prepotrebno naredbo največ trgovski grēmij in tega predsednik storil in da so se in se še trgovci, kakor tudi trg. nastavljenca za uresničenje nedeljskega počitka potegujejo in to iz žive potrebe. Faktično so pa ravno mali trgovci nedeljskega počitka najbolj potrebni, saj vendar nekateri svoje lokale že ob 5. uri zjutraj odpirajo, drugi pa ob 6. potem so na gotovo trudopolnem in napornem delu brez opoldanskega presledka za kosilo do 8., odnosno 9. in polu 10. ure zvečer in imajo tedaj dnevnega delavnega časa 15 do 16¹/₂ ur in če prištejemo k zračunjenim uram 6 teden-skih dni še delavne ure nedelj t. j. od 5., odnosno 6. ure zjutraj pa do 12. opoldan, dobimo da dela tak pravcati mučenik na teden svojih 96 do 105 ur, kar je gotovo več ko človeško. Učitelji in profesorji imajo na teden 6 do 23 ur faktičnega dela s poučevanjem; eni uradniki po 8, oziroma 7 ur na dan, t. j. 42 do 56 ur na teden, drugi in sicer tisti kateri imajo službo od 8. oziroma 9. ure dopoldne pa do 2. popoldne samo 5 do 6 ur na dan, to je uradniki imajo na teden 30 do 42 ur delavnega časa; delavec ima tedenskega delavnega časa 54 do 60 ur. Iz tega predočenja se natanko razvidi koliko mora duševno in telesno mali trgovec trpeti, kar gotovo ni njegovemu zdravju na korist. Mali trgovec ima 96—105 ur tedenskega dela, delavci 54—80, uradniki 30—56, profesorji pa 6—23 ur. Toraj ima mali trgovec v primeri z delavci, učitelji in uradniki 42—63, oziroma 90 in 99 ur več delavnega in utrudljivega časa na teden, ko navedeni stanovi in je to do 60% mogočega tedenskega časa ali z drugimi besedami dve tretjini celega tedna. Za sedanjo polemiko se pa imajo vsi prizadeti zahvaliti v prvi vrsti g. dr. Murniku, kateri je to zadevo sprožil v „Narodnogospodarskem Vestniku“, katerega je dosedaj takorekoč čisto zase okupiral. Tudi smo bili razočarani, ko smo opazili, da „Narod“ sedaj to reakcionarno gibanje ščiti, ko je bil vendar isti „Slov. Narod“ pretečeno leto odločno za nedeljski počitek in smo mnenja, da tak list, kateri po dve si nasprotni ideji zastopa, nima več svojega prepričanja, je torej amfibičen. Če si pa svojega prepričanja ne upa izraziti, potem pa tudi ne more imeti nikakega upliva več in tako tudi nikake veljave.

Drobne novice. Katoliško šolsko društvo za Nižjo Avstrijo, čegar pokrovitelj je nadvojvoda Fran Ferdinand, je dobilo dovoljenje, da sme skozi šest tednov nabirati milodare po Kranjskem, a le pri znanih dobrotnikih. Darove zbira v letu 1840 v Budjejevicah rojena Franč. Niemetz. — Družba sv. Cirila in Metoda za Istro je izdala svoje letno poročilo, iz katerega posnemamo, da je imela družba preteklo leto skupnih dohodkov 53.025 K in stroškov 52.668 kron 94 h. Skupna družbina imovina znaša 126.690 K 97 h. — Iz zaporov sodišča v Ribnici visi bela zastava, v znamenje, da ni nobene kaznjence v zaporih. — Vseslovansko planinsko društvo se namerava osnovati o priliki vseslovanske razstave v Petrogradu l. 1904. Za naše kraje bi bilo tako društvo velikanska do-brota. — Desetletnica požarne brambe v Dobu se vrši 7. septembra z veliko slavnostjo. — V sredo je nastal požar v pivovarni Antona Dreherja pri sv. Ivanu pri Trstu. Požar je nastal v veliki remizi, ki je služila kakor skladišče za razne predmete. Škode je 150.000 K. — Licealno poslopje v Ljubljani podero popolnoma do jeseni. — Prostori starega Žabjaka se prirede za stanovanja in pisarne. — Cirkus Enders prireja predstave v Ljubljani. — V Kamnik se odpelje v nedeljo dne 7. septembra k slavnosti „Lire“ pevski družbi „Slavec“ in „Ljubljana“. — Na prostoru nekdanjega vrta dež. bolnice na Dunajski cesti, od katerega ravnokar odstranjajo zid, ki ga je ograjal, se zgradi več hiš s srednjimi stanovanji.

Nemškutarsko gospodarstvo. Na premoženje gospodarske posojilnice v St. Lenartu v slovenskih Goricah je proglašen konkurz.

Nesreča. Pri Prvačini posipljejo železnico z gramozom, ki ga vozijo s posebnimi vlaki. Delavci, ki razsipljejo gramoz z vozov, se nahajajo vedno na vozeh. Vlak se pomiče od točke do točke, kjer je potreba gramoz. Ko se je na kaki točki izsulo toliko gramoz, kolikor ga je bilo treba, odrinil je vlak do druge take točke. Tako je bilo tudi v Prvačini, ko je neki Andrej Petrovič iz Volčjedge izsupal gramoz z voza. Ali glej! Ne da bi bilo dano posebno znamenje, odrine vlak dalje in pri tem je sunek, katerega je povzročilo premikanje vlaka, Petroviča, ki ni bil na to pripravljen, pahnilo z voza. Petrovič si je pri tem padcu zlomil levo nogo in se hudo ranil na glavi. Prepeljati so ga morali v bolnišnico v Gorico.

Razne stvari.

Žalost v cesarski hiši. V Gmundenu umrla soproga prestolonaslednika Württemberškega, nadvojvodinja Margareta Sofija, je bila sestra našemu prestolonasledniku, nadvojvodu Franu Ferdinandu. Pokojnica je bila še le v 32. letu svoje dobe. Omožena od leta 1893. je letos v januarju povila — deveto dete. Ker je bila že od rojstva bolj šibke konstitucije, ni čuda, da ni preživela težke in z velikimi bolečinami spojene operacije, kateri se je morala podvreči.

Militarizem na Nemškem. Na Nemškem so nebesa za militariste, a pekel za civiliste. Naj se vojaški krogi nikar ne čudijo, ako nasproti častnikom in podčastnikom tudi navadne prostake prištevamo k civilistom. K pravemu militarizmu mogoče je prištevati le častnike in podčastnike. Te dni je stal pred vojaško sodnijo v nekem mestu pruske Šlezije neki podčastnik, ki je bil obdolžen, da je v 231 slučajih nečloveško ravnal s svojimi podrejenimi vojaki. Pretepali jih je s hrbtom sablje, katero je edenkrat celo zlomil na nogi nekega vojaka; nabijal jih je s kopitom puške tako močno, da so vojaki večkrat nezavestni padali; eden vojakov je bil vsled tega 6 mesecev bolan itd. itd. In za vse to so ga obsodili na — petmesečno ječo! Militarizem je v Nemčiji pač vsemogočen, a tudi v mnogoteri drugi državi se trudijo, da bi v tem obziru čim prej dosegli mater Germanijo.

Raca z Mažarskega. Razni listi poročajo vest: Ministerski predsednik Szell je izdal odredbo, da smejo odslej kot natakariče, hišine in blagajničarke v hotelih biti nastavljene samo ženske, ki so dosegle že 40. leto svoje starosti. Skoro gotovo je to — „raca“. Mažarom bi bila bolj podobna odredba, da uslužbenke ne smejo biti stare 40 let.

GLASNIK.

Pravno varstvo.

V slovenski katoliško-demokratski organizaciji imamo združenega že lepo število našega poštenega delavstva. Smelo smemo trditi: večina slovenskega delavstva je v našem taboru. Dokazali smo tudi, večkrat že dejansko, da katoliško slovensko delavstvo z vso odločnostjo zastopa delavske interese in je pri tem izdatno podpirano od inteligence katoliško narodne stranke, katere pristaši so pričeli z organizacijo slovenske katoliške demokracije.

Imamo lepo število naših delavskih društev: izobraževalnih, poučnih, političnih, strokovnih, konsumnih in tudi stavbeni zadrugi. Sploh v obče vlada v naših delavskih društvih živahno društveno življenje.

Vkljub že ustvarjeni naši delavski organizaciji pa nikakor ne smemo zanemariti delavsko vprašanje: organizacijo našega poštenega delavstva moramo spopolnjevati in nikdar ne prenehati z delom na tem polju, ker lenoba pri naši organizaciji se kmalu bridko maščuje.

Dandanes, ko živimo v času kulturnega boja, moramo mi Slovenci biti pazljivi in vedno

na straži. Zaslepljenci, ki jih je premotilo moderno brezversko materialistično načelo, z vso brezobzirnostjo in posnemanja vredno unemo delujejo za svoja napačna načela. In tudi mi nikakor ne smemo nazadovati; ravno nasprotno: z vsem veseljem delujmo tudi mi za širjenje naše katoliško-demokratske misli.

V naši organizaciji pogrešamo še brezplačno pravno varstvo urejeno tako, kakor zahteva praktična sociologija. Res je, da nekateri naši požrtvovalni odvetniki tudi brezplačno pred sodišči in drugod radi zastopajo delavske tožbe, toda delavstvo mora biti toliko ponosno, da si tudi preskrbi samo pravno varstvo, kadar je potrebno.

Res je, da bi moralo v ta namen delavstvo prinašati žrtev, toda te žrtve bi bile sorazmerno male, če se odločno dela na to, da se delavstvo prične samo zanimati za pravno varstvo.

In kako potrebno je delavcu pravno varstvo. Delavstvo zavarovano je za slučaj bolezni in večinoma tudi za slučaj nezgod. Vprašanje časa je samo, kedaj bode uvedeno oblikatorično starostno delavsko zavarovanje. Vse delavske zavarovalne inštitucije stoje na fiskalnem stališču. Zastopajo varčevalno načelo. Pri tem se pa čisto lahko zgodi, da se delavcu krivica godi. In pri delavskih inštitucijah so razsodišča. Zlasti v slučajih pri nezgodah je skoro neobhodno potrebno pri pritožbah pravni zastopnik, če se hoče doseči uspeh. Gotovo je pa tudi, da bode pri starostni zavarovalni dostikrat potrebna pot tožbe.

Nadalje pridejo še druge točke, ki so važne za delavca in ki se skoro ne morejo rešiti drugače, kakor potom tožbe. Pri stvarkah pa tudi drugače lahko pride delavec pred sodišče. In tam potrebuje delavec tudi pravno varstvo.

Kako rešiti to velevažno delavstvo se tičeče vprašanje, razpravljalo se bode na shodu nepolitiških društev naših dne 7. in 8. septembra. Zato pa že sedaj opozarjamo na to važno stvar zastopnike naših društev, ki se bodo shoda udeležili. Skušalo se bode pravno varstvo raztegniti tudi na obrtni in kmečki stan.

Delavske drobtine.

Živela novo društvo. V Kobaridu se je ravnokar ustanovilo novo društvo, z imenom „Katoliško bralno in izobraževalno društvo“. Ono ima namen. na podlagi katoliških načel voditi ljudstvo k pravi omiki in k katoliški samozvesti. In da je to društvo v Kobaridu prava potreba, za to pričajo vse sedanje razmere.

Slavnost kamnosekov. Iz Kostanjevice na Krasu nam pišejo: Dne 16. avgusta t. l. so priredili naši kamnoseki lepo slovesnost s cerkveno svečanostjo, katere so se udeležili naši delavci in drugo občinstvo. Vse je bilo v praznični obleki. Slavnost je povzdigovalo grmenje topičev in pritrkovanje zvonov tako, da se je vsakemu že od daleč veselje bralo na licu. Prav hvaležni smo vsem onim, ki so se zavzeli za stvar. Naj bi se naša mladina čedalje bolj navduševala za pravi napredek in izobrazbo. Saj je v občini potreba razumnega naraščaja, ki bi kedaj vodil občino po poti zdravega napredka. Prav hvaležni smo tudi našim vrlim pevcem, ki so s svojim lepim petjem povzdignili to svečanost. Le tako naprej!

Delavstvo v Budimpešti. Položaj delavstva v Budimpešti postaja žalostnejši od dne do dne. Dela zmanjkuje in delavci se morajo seliti iz mesta. Neki madjarski list je izračunal, da je v 6 letih zapustilo Budimpešto 40.000 delavcev. Ti delavci so potrošili povprečno po 1 gld. na dan. To znaša 40.000 gld. To svoto je mesto izgubilo, delavci pa svoj zaslužek. Kako pojenjuje delo, kaže okolnost, da so popred vsako leto v tvornici za opeko zgotovili 400—500 milijonov opek, danes pa je številka padla na 80 milijonov. Do tični list pozivlja državo, naj pride tej bedi v okom, ker sicer v Budimpešti kmalu ne bo več kruha za delavce.

Delavstvo v Avstraliji. Avstralski kardinal Moran je oni dan opisal položaj avstralskega delavca v pariškem katol. dnevniku „Univers“. Avstralski delavec dela osem ur na dan, za vsako uro pa dobi po 25 centov. Postava določa

plačo, ki ne sme biti nižja kot pet šilingov. Pri nesporazumljenju je pogajanje od postave prisiljeno. Ko doseže delavec 60 let in če je živel 25 let v New South Wales dobiva penzijo dveh funtov na mesec. Ta položaj je ugoden za cerkev. Katoličanstvo v New South Wales je hitro napredovalo. Ko je kardinal Moran postal nadškof v Sydney l. 1884. je bilo tam 100 tisoč katoličanov, sedaj jih je 163 tisoč, in to navzlic občutnemu izseljevanju na južno-afriška zlata polja.

Nemško avstrijska socialna demokracija je imela te dni velik strankarski shod, na katerem se je pokazalo, da nemški soc. demokratje stojijo na istem stališču kakor laški glede narodnosti. Povdarjalo se je na shodu, da so narodni, da nikdar ne pozabijo svoje nemške narodnosti.

V nedeljo, 31. avgusta

vsi na shod

ki se vrši

na vrtu restavracije »PRI ZVEZDI«

na cesarja Jožefa trgu

točno ob 1/2 10. uri dopoldne.

Ljubljanski trgovci kratijo trgovskim pomočnikom nedeljski počitek in nočejo zapreti v nedeljah trgovin, dasi jim je vlada to ukazala. Delavci, tudi Vaša dolžnost je, da se postavite in zahtevate splošni nedeljski počitek.

Prihitite zato na shod!

„Katol. delavsko društvo“.

Ali že imate? „Naši liberalci“.

Vsebinska knjižica: 1. Kaj hoče ta knjižica? 2. Volivcem. 3. „Naša stranka“. a) Ne-oženjenost in devišstvo. b) Grmade. c) Arbuez. 4. Krščanska vera. a) „Akademiška svoboda“. b) „Vera dobre mamice“. c) „Almanahovci“. 5. Katoliška cerkev. a) „Ona je iz poganstva“. b) „Papež je malik“. c) „Cerkev obsoja ljubezen do domovine“. d) „Škofje obsojajo ljubezen do naroda“. e) „Papež zmetuje ljubezen do naroda“. 6. „Škof Bonaventura“. a) „On je neveden“. b) „On je odvisen“. c) „On je strasten“. d) „Sovražnik trgovcem“. c) Proti škofu. f) Škofova politika. 7. Duhovniki. a) „Klada“. b) „Gavrani“. 8. Samostani. a) „Jastrebi“. b) „Jezujske skrivnosti“. c) „Loške babnice“. 9. „Dr. Žlindra“. 10. „Fanatični janičar“. 11. Vir posurovelosti. 12. Šole. a) „Klerikalna galeja“. b) „Pandurji klerikalizma“. c) „Katoliška znanost sleparija“. 13. Katoliški shod. 14. Žena. 15. Mrlič. 16. Cerkevni pogreb — „gola formalnost“. 17. Nebesa. 18. Odpad od verskih resnic. 18. „Zloraba prižnice in spovednice“. 20. Ali so vsi taki? Sklep.

Naroča se pri „Obrambnem društvu“ v Ljubljani. — Cena izvodu 40 vinarjev. — Za Ljubljano se knjiga prodaja v prodajalnici „Katoliškega tiskovnega društva“ Kopitarjevi ulici.

Pozor! **Pozor!**

Prijatelj, ako hočeš najcenejše in najpri-stnejše vino piti, tedaj se potruji v gostilno na Francovo nabrežje, kjer ga toči

Josip Maček

po sledečih cenah: 9 x—32

Istrijansko, belo, liter po	28 kr.
Cviček	32 „
Bizelsko	36 „
Rebula	40 „
Refoško	48 „

Čez ulico točijo se zgoraj navedena vina pri litru 2 kr. ceneje.

Opozarjam Te pa posebno, da se tam dobi črni istrijanec po 24 kr. liter, kateremu je vsaka konkurenca izključena, bodisi po kakovosti ali po ceni.

Na ljudski shod v Ljubljano!

Železnato vino	LEKARJA Piccoli - ja v Ljubljani. Dobiva se v lekarnah
 krepča malokrvne, nervozne in slabotne osebe	

Edina zaloga na Kranjskem
LEKARNA PICCOLI
„pri Angelju“

~ Ljubljana, Dunajska cesta. ~
Polliterska steklenica velja 2 K.

Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel Piccoli**
v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek, ali po poštnem
povzetju. 1. 40 10-1

Naznanilo.

Podpisani usojam si slavnemu občinstvu
uljudno naznaniti, da me je c. kr. okrajno sodišče
v Ljubljani z odlokom z dne 5. avgusta 1902,
št. E 1601/2 imenovalo **prisilnim uprav-**
nikom gospoda Alojzija Kališa, plakaterja v
Ljubljani.

Uljudno torej prosim, da blagovoli slavno
p. n. občinstvo od danes nadalje vse

 plakate,

katere namerava s prilepljenjem razglasiti,
meni dopošiljati ali me o tem obvestiti.

Opomnim še, da bodem kot sekvester kloske
temeljito prenovil in vse plošče osnažil, ter
uljudno prosim, da lastniki plošč naročila ponové,
ker bodem naročilno znižal.

Ljubljana, dne 18. avgusta 1902.

Z velespoštovanjem 38 3-2

Peter Matelič,

podjetnik za snaženje stanovanj in oken na sv. Petra
nasipu št. 25 pritrilčno na desno.

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko
ključavničarstvo

Josip Weibl

nasl. tvrdke **J. Spreitzer**

Stomšekove ulice št. 4

priporoča sl. občinstvu in preč. duhovščini svojo

izborna urejeno delavnico

v kateri izdeluje 7 49-32

žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje
pri spomenikih in na mirodvoru, obmejno
omrežje, vežna vrata umetno in preprosto iz-
delana, balkone, verande, paviljone, stolpne
križe, stedišnike itd. itd.

Specijaliteta: Valjični zastori —
Železne konstrukcije — Vodne sesalke
Napeljevanje vodovodov.

Napravlja troškovnike in načrte po poljubnih
risbah v različnih slogih in pošilja poštne prosto.

 Vse poprave

izvršuje najvestnejše in zanesljivo po najnižji ceni.

Cene so primerne solidnemu delu dokaj nizke.

Drugo nadstropje

Zobozdravnik

med. universae

DR. JOSIP BERG

diplom. na c. kr. vseučilišču v Pragi, bivši slušatelj dunajske c. kr. zobo-
zdravniške vseučiliške klinike (vladni svetnik profesor dr. Scheff)

in

zobotehnik

OTON SEYDL

bivši družabnik g. dr. RADO FRLANA, zobozdravnika v Ljubljani,
naznanjata, da sta začasno svoj

zobozdravniški in zobotehnični atelje

in sicer za čas do 1. novembra 1902 nastanila v

39 3-1

Špitalskih ulicah h. št. 7, II. nadstropje.

Drugo nadstropje

DR. JANKO BREJC

je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 19

34 6-5

(Medjatova hiša).

Dr. Valentin Krisper

in

dr. Fran Tominšek

naznanjata, da sta premestila svojo

odvetniško pisarno

v hišo št. 8 Sodnijskih ulic nasproti novi justični palači.

37 3-3

V Ljubljani, dne 9 avgusta 1902.

Notar

DR. R. BEŽEK

uraduje od 1. avgusta t. l. naprej

v pritličju Jenko-ve hiše št. 36

Miklošičeve ulice

nasproti novi justični palači.

33 10-5